

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

Випуск 2 (9)

Ужгород
2014

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE UNIVERSITY «UZHHOROD NATIONAL UNIVERSITY»
INSTITUTE OF EUROPEAN INTEGRATION STUDIES**

INTERNATIONAL SCIENTIFIC HERALD

Edition 2 (9)

Uzhhorod
2014

У публікаціях чергового випуску збірника наукових праць висвітлюються питання, пов'язані з реформуванням системи вищої освіти України та її інтегруванням до європейського освітнього простору в контексті Закону України «Про вищу освіту».

Статті, що ввійшли до збірника, розглядають як першочергові завдання щодо імплементації нових нормативно-правових документів у галузі вищої освіти, так і практику роботи вітчизняних вищих навчальних закладів щодо інтегрування до європейського та світового науково-освітнього простору, зокрема впровадження інноваційних технологій у діяльність ВНЗ, особливості підготовки навчально-методичних комплексів окремих дисциплін, забезпечення випереджувального характеру освітніх послуг у підготовці фахівців.

The issues related to the reform of higher education in Ukraine and its integration into the European educational space in the context of the Law of Ukraine "On Higher Education" are covered in the collection of scientific works.

The articles included in the collection, touch on the priorities of implementation of new legal documents in the field of higher education as well as the practice of domestic higher educational institutions concerning integration into the European and world scientific and educational space, in particular, introduction of innovative technologies into university activities as well as peculiarities of preparation teaching methods for some disciplines, providing of advanced educational services in training specialists.

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Голова:

Смолянка В.І. ректор ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
доктор медичних наук, професор (м. Ужгород, Україна)

Члени ради:

Луговий В.І. перший віце-президент Національної академії педагогічних наук,
доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна)

Лендєл М.О. проректор з науково-педагогічної роботи ДВНЗ «УжНУ»,
доктор політичних наук, доцент (м. Ужгород, Україна)

Студеняк І.П. проректор з наукової роботи ДВНЗ «УжНУ»,
доктор фізико-математичних наук, професор (м. Ужгород, Україна)

Бобко А. ректор Університету у м. Жешув,
доктор гуманітарних наук, професор (Польща)

Сільваші З-Й. ректор Університету у м. Дебрецен,
доктор медичних наук, Ph.D, професор (Угорщина)

Чижмар А. ректор Технічного Університету у м. Кошице,
доктор наук, Ph.D, професор (Словацька Республіка)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова:

Артёмов І.В. директор НН Інституту євроінтеграційних досліджень ДВНЗ «УжНУ»,
кандидат історичних наук, доцент

Відповідальний редактор:

Кляп М.І. заступник директора ННІ євроінтеграційних досліджень,
кандидат педагогічних наук, доцент

Члени редколегії:

Росул В.В. завідувач кафедри педагогіки та психології ДВНЗ «УжНУ»,
кандидат педагогічних наук, професор

Моца А.А. спеціаліст ННІ євроінтеграційних досліджень,
кандидат юридичних наук

Середа Л.І. провідний спеціаліст ННІ євроінтеграційних досліджень

Бродич А.І. начальник редакційно-видавничого відділу ДВНЗ «УжНУ»

*Рекомендовано до друку науковою радою НН Інституту євроінтеграційних досліджень
(протокол № 9 від 19.12.2014 р.)*

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Химинець В.В.,

доктор фізико-математичних наук, професор
Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти

Опачко М.В.,

кандидат педагогічних наук, доцент
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

The authors of the article have disclosed the features of teacher training in the system of post-graduate education in the context of European integration policy of Ukraine. The roles, functions and responsibilities of teachers have changed in conditions of a rapid society development. The new professional profile of a teacher as a carrier of social and educational change is being formed. Thus the post-graduate education is to become anticipatory, prognostic oriented on the improvement of individual and professional status of teachers. The authors believe that the efforts of theorists and practitioners in the field of postgraduate education are to be focused on the development of innovative preconditions for teachers in secondary schools. One must take into account the synergistic methodology, developed under the philosophy of modern education.

Keywords: *postgraduate teacher education, European integration, specificity of teacher training, philosophy of modern education.*

Реформування системи освіти України пов'язане з глобальною інтеграцією у європейський освітній простір, суттєвою модернізацією всіх її складових, орієнтацією на гуманістичні цінності, на пріоритет екологічного над техногенним, аксіологічного над інформаційним, творчого над репродуктивним, адаптивного, динамічного над усталеним, незмінним.

У зв'язку з цим вітчизняна система підготовки педагога передбачає оновлення на принципово нових методологічних, науково-методичних та інформаційно-технологічних засадах на всіх рівнях, в тому числі і в системі післядипломної педагогічної освіти.

Вищезазначене знайшло своє відображення в Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, новоприйнятому Законі України "Про вищу освіту", Концептуальних засадах роз-

витку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір, наказі Міністерства освіти і науки України “Про затвердження галузевої Концепції розвитку неперервної педагогічної освіти” та інших державних законодавчих документах. Ці програмні документи окреслюють стратегічні напрями реформування сучасної післядипломної освіти, яка покликана забезпечити виховання нової генерації педагогічних кадрів у відповідності до європейських та світових стандартів.

Роль післядипломної освіти як самостійної ланки освітнього психолого-педагогічного процесу особливо зросла в умовах ринкових трансформацій українського суспільства. Зумовлено це тим, що державі в перехідний період потрібні висококваліфіковані, високоосвічені кадри для всіх ланок народногосподарського комплексу. Кожна людина в такій ситуації прагне до самоактуалізації і самореалізації, а отже, вона не може обійтися без самовдосконалення, неперервного підвищення кваліфікації, або ж отримання додаткової освіти. Суспільству, в цьому контексті, потрібні вчителі, які б сприйняли ринкові умови, адаптувалися до них і працювали на рівні вимог часу. Саме тому сучасна система післядипломної освіти педагогічних кадрів має ґрунтуватися на концепції неперервної освіти, яка прийнята за стратегічну в цивілізованих країнах світу. Принцип освіта упродовж всього життя для вкрай урбанізованого суспільства набуває з кожним роком все більшого практичного звучання. Сучасна всебічно розвинена особистість, і насамперед вчитель, змушена адекватно, на науково обґрунтованій основі реагувати на всі виклики часу. Крім того, інформаційний бум сучасності ставить післядипломну освіту на особливе місце в системі неперервної освіти. Це пов’язано з тим, що професійна діяльність освітян ґрунтується на уже сформованих світогляді, структурах мислення, стереотипах дій, набутих у соціальному і особистому житті, які пораз негативно впливають на їх інноваційну діяльність. Тому основну роль у підвищенні кваліфікації слід відводити перебудові стереотипів діяльності і мислення педагогів, заміні негативних настанов та шаблонів [15].

Проблеми організації навчання у вищій школі і андрагогіки як різновиду навчання дорослих висвітлені у роботах Л.І.Анциферова, С.Г.Вершловського, В.Б.Гаргай, А.В.Даринського, С.І.Змієва, Ю.В.Укке, М.Ноулз, Ф. Пеглер, Р. Сміт, П. Джарвіс, Л. Турос та ін.

Теоретичні та практичні аспекти післядипломної освіти педагогічних працівників розглядали у своїх дослідженнях Н.М. Бібік,

І.П. Жерносек, М.Ю. Красовицький, В.Ю. Кричевський, А.І. Кузьмінський, М.І. Лапенко, В.В. Олійник, Н.Г. Протасова, В.І. Пуцов.

Проблеми інноваційної діяльності та підготовки до неї педагогів в системі післядипломної освіти висвітлювали у своїх працях Л.М. Ващенко, Л.І. Даниленко, Г.В. Єльнікова, О.І. Зайченко, Л.М. Калініна, Л.М. Карамушка, Н.І. Клокар, К.В. Макагон, Б.С. Набока, О.В. Трошкін, В.В.Химинець та інші.

Проблеми підвищення кваліфікації вчителів за вимогами Болонської системи навчання висвітлюються у роботах А.Бик, Л.І.Даниленко, В.А. Семиченко, В.В. Олійника, Л.П.Пуховської, Л. Д. Покроєвої, Т.М. Сорочан та інших науковців, що працюють в галузі післядипломної педагогічної освіти.

Незважаючи на значну частку досліджень, все ж робіт, в яких розкриваються особливості підвищення кваліфікації вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти в контексті сучасних освітніх викликів, недостатньо.

Актуальність проблеми нашого дослідження обумовлюється потребою реалізації сучасних моделей функціонування системи післядипломної педагогічної освіти, ефективність яких забезпечується врахуванням особливостей підготовки вчителя у цій системі.

Мета дослідження полягає у розкритті особливостей підготовки вчителя у системі післядипломної педагогічної освіти у контексті євроінтеграційних процесів.

Тенденції розвитку освіти ХХІ століття посилюють потребу у розв'язанні національних освітніх проблем, серед яких розробка сучасного класифікатора спеціальностей, введення двоступеневого навчання (перший – до отримання першого наукового ступеня бакалавра, другий – після його отримання), введення загальноєвропейської системи перезарахування кредитів (ECTS), підвищення якості освіти, ефективності освітніх послуг, усунення значного розриву між рівнем знань випускників загальноосвітніх шкіл і вимогами вузів тощо.

Аналізуючи процеси реформування систем післядипломної педагогічної освіти у країнах Європи (Англія, Франція, Німеччина), С.І.Синенко розкриває базові ідеї європейської стратегії розвитку післядипломної педагогічної освіти в ХХІ ст. Вони охоплюють: особистісний і професійний розвиток педагогів (оновлення базових знань і навчальних умінь у предметній галузі; отримання нових навчальних навичок; постійне вдосконалення методики викладання, перехід до нових методів навчання тощо); поліпшення якос-

ті освітніх систем та їх педагогічного забезпечення (заохочення до міждисциплінарності і взаємодії; сприяння інноваціям; підготовка до педагогічного управління та вирішення проблем; послідовна реалізація педагогічних пріоритетів тощо); взаємодію між освітою і суспільством (стимулювання стосунків із діловими фірмами, тісніше єднання системи освіти і економіки, вивчення економічних і соціальних факторів впливу на поведінку молоді, полегшення адаптації до соціальних і культурних змін тощо) [12, с.15].

Сьогодні під терміном післядипломна освіта слід розуміти систему навчання, виховання та розвитку фахівців з вищою освітою, скеровану на приведення їх професійного рівня кваліфікації у відповідність до світових стандартів, вимог часу, особистісних та виробничих потреб; удосконалення їх наукового та загальнокультурного рівня; стимулювання та розвиток творчого і духовного потенціалу особистості, яке відбувається у спеціалізованих державних, приватних навчальних закладах та засобами дистанційного навчання і самоосвіти відповідно до державних стандартів і до вимог суспільно-економічного та науково-технічного прогресу [15].

Розкриваючи особливості підготовки вчителя у системі післядипломної педагогічної освіти, відмітимо, що вони впливають із специфіки педагогічної діяльності і відносяться до: а) соціальної, особистісної і професійно-орієнтованої складових професійної діяльності педагога; б) забезпечення інноваційних можливостей для їх розвитку.

Варто відмітити, що характерною рисою сучасності є розвиток інформаційного суспільства, що, власне, означає формування суспільства знань, де знання та можливості їх практичного застосування стають важливим засобом самореалізації і розвитку особистості та ключовими чинниками прискореного розвитку держави і суспільства. Постійно зростаюча кількість інформації, яку доводиться опрацьовувати, стає причиною її швидкого старіння. В таких умовах актуальним є завдання підготовки особистості до життя у швидкозмінних умовах соціуму, до постійного самовдосконалення і саморозвитку. Тому одна з концептуальних ідей Болонського процесу – освіта впродовж життя – це потреба часу. Як відмічає О.Гулай, “перед сучасною освітою щораз більше постає завдання навчити учня самостійно оволодівати новими знаннями ..., навчити навчатися, виробити потребу в навчанні впродовж життя. У ХХІ столітті здобуття знань стає сутнісною рисою способу життя кожної людини” [2, с.3].

Варто зауважити, що вибір європейської стратегії розвитку передбачає суттєві зміни у баченні ролі людини в політичному, економічному і соціальному житті країни. Утвердженню нових цінностей сприяє розробка цілісної політики гуманітарного розвитку, адекватної модернізаційним викликам. Гуманітарний розвиток – це модель, орієнтована на максимальне розкриття потенціалу кожної людини і соціуму в цілому, створення гідних умов для реалізації всіх інтелектуальних, культурних, творчих можливостей людини і нації [5]:

- у політичному вимірі – це досягнення найвищих ступенів свободи особистості і водночас її готовність брати відповідальність за себе, свою родину, місцеву громаду і країну;

- в економічному вимірі – це постійне зростання частки інтелектуального продукту у національному продукті, утвердження інноваційності в якості домінуючої моделі економічної поведінки;

- у соціальному вимірі – це створення для людини як головного національного ресурсу умов реалізації всіх її можливостей;

- у культурному – це забезпечення розвитку творчих здібностей людини; актуалізація історико-культурної спадщини; забезпечення широкого доступу до надбань культури; збереження культурного різноманіття.

Наголошуючи на особливій ролі учителя як носія нових знань, ретранслятора створеної попередніми поколіннями інформації, вихователя гуманістичних ідеалів громадянського суспільства, вважаємо, що слід орієнтувати післядипломну освіту на гуманістично-громадянську спрямованість навчально-виховного процесу. Зумовлено це насамперед тим, що нинішня система освіти гранично раціоналізована і вербалізована і, як наслідок, із неї вихолощено ефектно-емоційну і позараз гуманістичну складові процесу навчання. Форми, методи, зміст освіти, зберігаючи традиційні для індустріального суспільства цілі, способи і засоби своєї реалізації, суперечать новим тенденціям, зорієнтованим на гуманістичні цілі громадянського суспільства. Це призводить до формування професійно компетентного, але бездуховного індивіда [15].

У європейському світогляді інтелект, освіта, професійний досвід, соціальна мобільність беззаперечно визнаються головними складовими національного багатства та основним ресурсом соціально-економічного розвитку. В останні десятиліття до цих традиційних індикаторів конкурентоспроможності додалась здатність до креативності та інновацій у професійній діяльності і соціальному житті, запорукою чого є високий творчий потенціал суспільства [14].

В умовах стрімкого розвитку суспільства змінюються ролі, функції і відповідальність учителів, формується новий професійний профіль педагога як носія суспільних і освітніх змін. Для вирішення нових завдань освіти в ХХІ ст. педагог повинен: “бути зорієнтованим на неперервний особистий і професійний розвиток, усвідомлювати і стверджувати у своїй праці цінності здорового життя суспільства, брати участь у справах місцевої громади і всього суспільства, забезпечувати ефективне управління навчальним середовищем і ресурсами, ув’язувати шкільні навчальні програми з потребами суспільства тощо” [12, с.15].

Як впливає зі сказаного вище, особливості розвитку соціальної складової професійної педагогічної діяльності вчителя обумовлені:

- інформатизацією суспільства, що проявляється, окрім іншого, у швидкій втраті значимості однієї і введенням в обіг нової інформації, зростанні ролі соціального інтелекту у професійній діяльності; звідси і зміна орієнтації у соціально-педагогічній стратегії: з “усіх навчити всьому” на “усіх навчити вчитися”;
- гуманітаризацією суспільства, що обумовлює переоцінку і переосмислення ролі особистості в освітніх процесах, орієнтацію з “об’єктів” на активних творців “суб’єктів” освітнього середовища;
- посиленням конкурентоспроможності, що визначається здатністю до креативності та інноваційності у професійному та соціальному житті.

Особливості особистісної складової професійної діяльності вчителя випливають із аналізу фундаментальних положень філософії сучасної освіти.

Як зауважується у філософії сучасної освіти, нові суспільні виклики супроводжуються потребою у формуванні особистості, наділеної особливим типом мислення – сизигійним. З точки зору нової постнекласичної світоглядної методології, яка стрімко розвивається в Україні, “...традиційного знання з його методами (індукція, дедукція, типологізація, експеримент тощо) та традиційної освіти сьогодні вже недостатньо. Виникла потреба в оволодінні ... знанням сизигійним” [3, с.29]. Оволодіння сизигійним баченням передбачає засвоєння якомога ширшого комплексу культурних ресурсів людства.

Нова методологія означає неперервне оцінювання себе і середовища, виходячи із потреби постійного розуміння смислу того, що

відбувається. “Постнекласична людина – та, яка постійно відчуває рух різних можливостей..., здатна змінювати парадигми, піддавати сумніву абсолютність і беззастережну застосовність колишніх висновків і технологій, шукати нові. Вона керує подіями (цілим) через вплив на їх критичні точки, постійно контролює і змінює співвідношення власного актуалізованого ресурсу (засвоєних знань, навичок, умінь, уподобань, норм поведінки тощо) та потенційних можливостей, які існують в її свідомості у вигляді інтуїтивних інтенцій, латентних процесів, неортодоксальних уявлень, нетрадиційних ідей, перспективних міркувань і передбачень тощо відповідно до контексту подій... – це людина, що постійно перебуває не стільки у зовнішньому (активному), скільки у внутрішньому (пов’язаному з проблемою вибору) русі ” [3, с.27-28].

Для розвитку постнекласичного мислення принципове значення має гуманітарне знання як таке, що є основою ціннісно-орієнтаційної діяльності особистості, її прагнення зрозуміти сенс буття і свого місця в ньому. Окрім того, постнекласичне мислення ґрунтується на широкому кругозорі: не лише “зацикленість” на предметній діяльності, а й можливість “вийти” з цього кола (не втрачаючи з ним зв’язку), піднятися над ним, досягнути ціле і побачити динаміку, перспективу.

Зазначимо, що особистісний розвиток вчителя визначається здатністю до саморозвитку, який спрямований на:

➤ функціонування в умовах імовірнісної моделі педагогічної взаємодії; звідси переживання неоднозначності не як стану психологічного дискомфорту, а як вихідні умови для креативного пошуку, педагогічної винахідливості;

➤ відкритість до нового, до прийняття рішень в умовах невизначеності, нестабільності; звідси впливає потреба у формуванні досвіду варіативного вирішення педагогічних завдань;

➤ розвиток креативності і педагогічної винахідливості тощо.

У реалізації професійно-орієнтованих завдань навчання і виховання педагогу варто опиратись на принципово нову методологію їх вирішення. Як відмічає С.Лутай [8], у вирішенні глобальних проблем як у філософії, так і у системі освіти зараз існує два основних, багато в чому протилежних напрями: сциєнтично-технократичний і гуманістичний (або антисциєнтичний). Хоча філософсько-методологічні засади вирішення освітніх проблем, як у будь-яких інших, багато науковців вбачають у зближенні цих підходів, їх синтезі.

Цей теоретичний момент є принциповим з огляду на проблему самозбереження цілісності суспільства і людства взагалі, в умовах зростання його активності та інноваційної діяльності. Велике значення при цьому має збереження суб'єкт-об'єктної єдності при зміні самих суб'єкт-об'єктних відносин.

Взагалі важливим, на нашу думку, є те, що прийдешні покоління приречені на створення методології єдності – іншого шляху немає. Кожна з філософських методологій, прагнучи пояснити світ та місце людини в ньому, повинна спрямовувати зусилля на пошуки точок “перетину”, спільних шляхів вирішення глобальних проблем, в тому числі і освітніх. Філософія сучасної освіти зробила величезний крок у цьому напрямі. Аналіз та узагальнення теорій, концепцій представників різних течій, напрямів у вирішенні проблем освіти, сприяли визначенню базових принципів, на основі яких розвиватиметься нова філософія, постнекласична методологія. Серед провідних принципів: принцип діяльнісного підходу; принцип тотожності протилежностей у нескінченності; принцип сходження від абстрактного до конкретного; принцип діалогу культур; принцип доповнюваності; принцип обертання методу.

Застосування нової методології до розкриття професійної складової педагогічної діяльності уможливорює виокремлення деяких особливостей підготовки вчителя у системі післядипломної педагогічної підготовки. Йдеться, насамперед, про формування методологічної складової професійної компетентності вчителя. При цьому важливе значення має врахування методології синергетики.

Утвердження синергетики в педагогічному просторі на самому початку її використання відбувається на рівні філософії сучасної освіти, на рівні методологічної основи розробки педагогічних теорій. Сутність синергетики як парадигми відображена у теорії самоорганізації складних відкритих систем: взаємодія у таких системах спрямована на досягнення рівноважних станів. Причому важливим фактом є те, що загальний рівноважний стан системи досягається не за умови однаковості, “тотожності”, рівності параметрів елементів системи, а якраз навпаки. Саме завдяки поєднанню протилежностей, вирівнюванню нерівностей всередині системи і досягається рівноважний стан. Звідси слідує важливий у плані нашого дослідження висновок про те, що управління складними, відкритими системами – це насамперед не вплив безпосередній, прямий, а скоріше “очікування, прогнозування” перебігу процесу саморегуляції на основі знань про фундаментальні закономірнос-

ті, такі, наприклад, як закон відображення, детермінації, розвитку психіки у діяльності тощо.

Застосування синергетичної методології до освітніх процесів дозволило запропонувати російському педагогу О.Лобку модель імовірнісної освіти [7]. Це освіта, в основі якої лежить принцип творчої невизначеності, принцип імовірнісної розмитості майбутнього сприймається не як фатальна катастрофа, а як фундаментальна культурна цінність. Педагог у цій моделі не реалізує крок за кроком навчальний план, а “... моделює навчальний процес як культурний процес в його реальній творчій непередбачуваності” [7, с.35].

Ще одна особливість професійно-орієнтованої складової педагогічної діяльності сучасного вчителя полягає у розвитку його управлінської компетенції. Якщо раніше, згадуючи управлінську функцію педагога, насамперед мали на увазі забезпечення зворотного зв'язку у системі “вчитель-учні”, який реалізувався через контрольню-оцінну діяльність з боку педагога, то сьогодні, вказуючи на важливість формування управлінської компетентності вчителя, виходять з пріоритету “засвоєння” (учнями знань, умінь), а не “формування”.

Тобто, якщо раніше якість навчання визначалася здатністю вчителя формувати (активно впливати, наполегливо повторювати, добирати методи формування тощо), то управління засвоєнням змісту освіти – це, по-суті – управління розвитком особистості; це здатність до накреслення індивідуальної стратегії розвитку кожного учня; це також, множинність способів розкриття однієї й тієї ж теми. Адже якість засвоєння визначається, насамперед, індивідуально-типологічними здібностями учнів: типом сприйняття і переробки інформації; стилем навчання; рівнем розвитку системи саморегуляції. На нашу думку, формування управлінської компетентності вчителя передбачає формування умінь реалізувати цілі навчання, враховуючи різні фактори: особливості сприйняття, відтворення, переробки і застосування знань учнями. Адже управління розвитком особистості – це, по-суті, створення такого навчального середовища, в якому гармонійно поєднується індивідуальне і загальне у процесі моделювання педагогічної взаємодії [11].

Ще одна особливість професійно-орієнтованої складової діяльності вчителя пов'язана із потребою організації педагогічного процесу на засадах діалогової взаємодії. Ця особливість впливає із розуміння педагогічного процесу в контексті синергетики.

Сутність синергетичного підходу до розуміння педагогічного процесу полягає в тому, що він орієнтується на внутрішнє, іманентно властиве самому педагогічному процесу. Управління педагогічним процесом в постнекласичному розумінні відбувається через поле можливостей, що передбачає самостійну ініціативу суб'єктів педагогічного процесу [6, с. 14].

Виокремлюючи різні рівні управління педагогічним процесом (суб'єктно-об'єктний, суб'єктно-суб'єктний, діалогічний), В.А.Кушнір відмічає, що “діалогічний рівень управління педагогічним процесом – це вищий рівень управління у формі рівноправного спілкування” [6, с.17]. Причому такий рівень спілкування між учителями та учнями можна здійснити тільки за певних умов, а саме: відкритість, спонтанність, вираження емоцій і переживань, які виникають між учасниками педагогічного процесу в їхній взаємодії; емпатійне розуміння і сприйняття партнерів, співчуття, співпереживання почуттям, настроям, думкам один одного; відчуття партнера і бажання відкритися йому, позитивне ставлення до учасників педагогічного процесу й до самого себе; прийняття інших і себе як рівноправних партнерів, взаємна турбота.

Окрім того, діалогічно зорієнтований педагогічний процес викликає в учнів (студентів) позитивні емоції, а негативні спрямовує в русло їх розрядки через творчі успіхи, пошук індивідуальних форм самовираження.

Відмітимо, що особливості підготовки вчителя у системі післядипломної освіти, що впливають із аналізу професійно-орієнтованої складової педагогічної діяльності полягають у:

- посиленні методологічної складової підготовки педагога;
- формуванні управлінської компетентності у парадигмі “засвоєння учнями змісту освіти”, на відміну від класичного “формування...”;
- розвитку діалогічних здатностей вчителя як умови ефективного моделювання педагогічної взаємодії.

Орієнтація на виокремлені особливості підготовки вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти передбачає створення інноваційного середовища, сприятливого для розвитку творчого потенціалу педагогів [13].

Забезпечення якості організації ефективної підготовки учителів у системі післядипломної освіти залишається актуальним завданням педагогічної науки. Для досягнення цієї мети недостатньо запропонувати методичні рекомендації щодо оцінки кількісних і

якісних параметрів професійного розвитку педагога в системі післядипломної освіти; важливо проаналізувати сучасну практику управління післядипломною освітою і на цій основі розробити основні напрями їх удосконалення [1].

На нашу думку, насамперед варто зосередитись на виборі моделі післядипломної педагогічної освіти. Так, наприклад, С.Мойсеєва, розробляючи проблему вибору оптимальної моделі, враховує обґрунтовані в літературі (Т.Сорочан) п'ять модифікацій моделі післядипломної педагогічної освіти: компетентнісну; диференційовану; диверсифіковану; пролонговану; особистісно-орієнтовану. Врахування сучасних викликів дозволяє запропонувати дослідниці модель, яка об'єднує всі п'ять модифікацій підвищення кваліфікації вчителів, але основний акцент робиться на розвитку компетентності вчителя, диференціації і особистісної орієнтації процесу навчання та набуття прикладних навичок у діяльності педагога [9].

На думку В.В.Олійника, усі зміни у системі післядипломної педагогічної освіти необхідно здійснювати за умов рішучої відмови від репродуктивної педагогіки та активного засвоєння сучасних способів діяльнісної педагогіки [10]. Зокрема, йдеться про:

- можливість вибору слухачами шляхів та способів підвищення кваліфікації за рахунок розширення спектра освітніх послуг, що складаються з навчальних програм і модулів для різноманітних цільових груп. При цьому акцентується, що до 50% змісту програм має оновлюватися щорічно;
- різноманітність пропонованих до реалізації програм і модулів, що сприяло б здійсненню слухачами проектування індивідуальних освітніх маршрутів;
- створення умов, які б давали змогу здійснювати підвищення кваліфікації за мережевою взаємодією, з використанням досвіду та потенціалу інноваційних шкіл і кращих педагогів;
- посилення практичної спрямованості занять, яку варто довести до 70%. При цьому важливим автор вважає включення засвоєного досвіду в практику для вирішення конкретних проблем, широке застосування завдань аналітичного характеру, розв'язування нестандартних, ситуативних завдань;
- активний розвиток мережі стажувальних інноваційних майданчиків, включення їх у програми підвищення кваліфікації як обов'язковий складник програми курсової підготовки [10, с.59].

Врахування позитивного досвіду реформування системи післядипломної педагогічної освіти у вітчизняній науковій практиці варто було б доповнити зарубіжним досвідом.

Тим більше, що зарубіжний досвід та сучасна практика щодо перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників освіти свідчать про значні методологічні, науково-теоретичні та практичні досягнення у цій галузі, якими доцільно було б скористатися для вдосконалення національної системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів [4]. Адже система післядипломної педагогічної роботи була і залишається впливовим фактором переосмислення перспектив і пріоритетів освітянської сфери, формування інтелектуального та культурного потенціалу учасників навчально-виховного процесу.

Систему післядипломної педагогічної освіти слід кваліфікувати як особливу з-поміж інших щодо підготовки кадрів, розвитку дослідників, методистів-дослідників. У зв'язку з цим система післядипломної освіти має бути випереджальною, прогностично орієнтованою на повноцінне підвищення індивідуально-професійного статусу педагогів.

Врахування виокремлених особливостей підготовки вчителя у системі післядипломної педагогічної освіти, на наше переконання, сприятиме не тільки підвищенню статусу педагога, а й ефективності системи в цілому. Перспективи подальших досліджень полягають у розробці шляхів впровадження елементів кредитно-модульної системи організації навчання у післядипломній педагогічній освіті.

Список використаних джерел

1. Войцехівський М.Ф. Педагогічні аспекти професійного розвитку особистості вчителя в системі післядипломної освіти / М.Ф.Войцехівський. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_vupysku/9/statti/voycehivskiy>.
2. Гулай О. Неперервна освіта – умова підготовки висококваліфікованого фахівця /О. Гулай// Вісник Львівського університету. Серія «Педагогіка», 2010. – Вип. 26. – С.3-10.
3. Кізіма В. Постнекласична методологія та постнекласична освіта / В.Кізіма // Освіта і управління. – 2007. – №10. – С. 26.
4. Клясен Н. Післядипломна педагогічна освіта: зарубіжний досвід та сучасна практика. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <[irbis-nbuv.gov.ua/.../ cgiirbis_64.exe](http://irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe) >.

5. Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року. Проект. //Стратегічні пріоритети, 2009. – №3(12). – С.11-30.
6. Кушнір В. А. Системний аналіз педагогічного процесу: методологічний аспект: монографія /В. А. Кушнір. – Кіровоград: Видавничий центр КДПУ, 2001. – 348 с.
7. Лобок А. Идея вероятностного образования /А.Лобок // Школа сотрудничества. – М.: Перв.сентября, 2000. – 272 с.
8. Лутай С. Філософія сучасної освіти / С.Лутай – К.: Магістр-S, 1996.– 256 с.
9. Мойсеєва С. Структурно-функціональна модель підвищення кваліфікації вчителів за кредитно-трансферною системою навчання /С. Мойсеєва //Проблеми підготовки сучасного вчителя: збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини [ред. кол.: Н. С. Побірченко (гол. ред.) та інші]. – Умань : ПП Жовтий, 2011. – Випуск 3. – С. 318-324.
10. Олійник В.В. Тенденції розвитку післядипломної педагогічної освіти в умовах трансформації суспільства /В.В.Олійник // Теорія і практика управління соціальними системами, 2013. – №1. – С. 56-66.
11. Опачко М.В. Моделювання взаємодії у процесі вивчення фізики в школі /М. В. Опачко //Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка. Вип. XXIV. – Івано-Франківськ, 2008. – С.131-138.
12. Синенко С.І. Розвиток післядипломної педагогічної освіти в країнах Західної Європи (Англія, Франція, Німеччина): автореф. дис....к. пед. н.: 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти / С. І. Синенко. – К.: Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти АПН України, 2002. – 21 с.
13. Химинець В.В. Інноваційна освітня діяльність /В. В. Химинець. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 360 с.
14. Химинець В.В. Сталий розвиток Карпатського регіону в євроінтеграційній стратегії України : монографія / В.В. Химинець. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. – 528 с.
15. Химинець В.В. Науково-методичні проблеми післядипломної педагогічної освіти в контексті трансформаційних та інтеграційних процесів /В.В. Химинець // Українська освіта у світовому просторі. – К., 2006. – С. 78-84.

ЗМІСТ

Смоланка В.І. Передмова.....	5
Бобринська В.І. ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ШВЕЙЦАРІЇ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	7
Дорошко М.С. ЧИННИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ ЯК ОСНОВА ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ.....	18
Коваль Г.М., Карбованець О.І., Куруц Н.В., Гасинець Я.С., Демчинська М.І. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ФОРМУВАННІ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	25
Козловський Ю.М., Козловська І.М. ВИЗНАЧЕННЯ РІВНІВ ІНТЕГРАЦІЇ ЗНАТЬ ЯК ДИДАКТИЧНА ПРОБЛЕМА ЕДУКАЦІЙНОЇ ІНТЕГРОЛОГІЇ.....	35
Марусинець М.М. ПРОФЕСІЙНЕ ВИГОРАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНА ДЕФОРМАЦІЯ У ПЕДАГОГІЧНІ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ.....	45
Матвієнко О.В. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ШКОЛИ.....	53
Павко А.І., Курило Л.Ф. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЕДАГОГІЧНИХ ІДЕЙ В.О.СУХОМЛІНСЬКОГО.....	62
Староста В.І. ТЕСТУВАННЯ ЯК ПРЕДМЕТ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	81
Химинець В.В. ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	90
Химинець В.В., Опачко М.В. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ У СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	101

Daniela Palašáková

INNOVATION OF THE METHODS OF HIGHER
EDUCATION THROUGH ICT.....114

Артёмов И.В.

ИННОВАЦИОНА ПЕДАГОГІКА: АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ122

Андрейко В.І., Свєженцева О.І.

ВИКОРИСТАННЯ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ
У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА130

Білак Ю.Ю., Попадич О.О.

ВИКОРИСТАННЯ ЕФЕКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ
ПРИ ВИВЧЕННІ ІНФОРМАТИКИ СТУДЕНТАМИ НЕТЕХНІЧНИХ
НАПРЯМІВ ПІДГОТОВКИ У ВИЩАХ ІІІ – ІV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ.....140

Борисенко Л.Л.

ВІПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ:
З ДОСВІДУ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА149

Дуло О.А., Мелега К.П., Фотул Ю.В.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ
В ГАЛУЗІ “ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ, СПОРТ І ЗДОРОВ’Я ЛЮДИНИ”159

Зарічанский О.А.

ФОРМИРОВАНИЕ ПРАВОВОЙ КУЛЬТУРЫ БУДУЩИХ ЮРИСТОВ ПРИ
ПОМОЩИ СОЦИАЛЬНЫХ СОСТАВЛЯЮЩИХ.....167

Зарічанська Н.В.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ174

Каплінський В.В.

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ СКЛАДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА
В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ...182

Кляп М.І., Лавєр О.Г., Кляп М.П.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
СТУДЕНТАМИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
НЕПРОФІЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....189

Кобаль В.І., Мовчан К.М.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ІНТЕГРАЦІЇ
ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ
В ЄВРОПЕЙСЬКІЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР.....201

Колесник П.О., Бондарь Я.В., Сіра А.Ю. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АНКЕТИ SARAT ДЛЯ ВИЯВЛЕННЯ АТОПІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ У ПРАКТИЦІ УКРАЇНСЬКОГО СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ	209
Колесник П.О., Кедик А.В., Шушман І.В. НАУКОВО-ТРЕНІНГОВІ ЦЕНТРИ СІМЕЙНОЇ МЕДИЦИНИ – ІННОВАЦІЯ У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ.....	216
Корчевський Д.О. ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРАЦІЇ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ КОМП'ЮТЕРНОГО ПРОФІЛЮ.....	224
Локшин В.С. ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТІСНОЇ МОДЕЛІ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ В КОНТЕКСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	233
Лях І.М., Кляп М.М. НОВІ ПІДХОДИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ В СВІТЛІ ІННОВАЦІЙНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	248
Мамчур О.І., Ванда І.В., Котик Л.І. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ЗНАТЬ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	254
Моца А.А. ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ — ОСНОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ УКРАЇНИ.....	267
Набок М.В. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПІДВИЩЕННЯМ КВАЛІФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СФЕРІ ОСВІТИ	275
Розлуцька Г.М. НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ УСЬОГО ЖИТТЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА ЧАСТИНА СИСТЕМИ ОСВІТИ.....	284
Сойма С.Ю. ОСНОВНІ ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	291
Фейса С.В., Фейса І.І. ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ «КЛІНІЧНА ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА».....	298

Шаркань В.В. ПРОЕКТ ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.....	307
Шумицька Г.В., Путрашик В.І. САЙТ МЕДІАЦЕНТРУ УЖНУ ЯК ЗАСІБ ІНТЕГРАЦІЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ В ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИЙ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАУКОВО-ОСВІТНІЙ КОНТИНУУМ	315
Вархолик Г.В. ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В КОНТЕКСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ	324
Волошенко С.С., Стріщак Н.Р. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВЕДЕННЯ ПОЛІТИКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	332
Дацків І.Є. ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ЯК ФАКТОР ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	337
Zaliesova Irina TRAINING OF FUTURE TEACHERS TO THE FORMATION OF INTER-ETHNIC TOLERANCE AMONG STUDENTS OF SECONDARY SCHOOLS	343
Ключкович Т.В. ПРАВОВІ ОСНОВИ АДАПТУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СЛОВАЧЧИНИ ДО ВИМОГ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ	348
Куев Давід Луїс Сократес ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTІ РЕФЛЕКСИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ	354
Марценюк М.О. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ТА ОСОБИСТІСНОЇ ГОТОВНОСТІ ПСИХОЛОГА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	366
Ясиновська О.С. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТВОРЕННЯ ДЕРЖАВНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ	383

Наукове видання

МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВИЙ ВІСНИК

INTERNATIONAL SCIENTIFIC HERALD

Випуск 2(9)

*Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
КВ №20546-10346Пр, видане Міністерством юстиції України 15.01.2014 р.*

Коректура Т.М.Алексєєва, Л.І.Середа
Технічна редакція О.І.Гурчумелія
Комп'ютерна верстка та обкладинка А.І.Бродич

Підписано до друку 19.12.2014 р.
Формат 60x84/16
Тираж 300

Оригінал-макет виготовлено
в редакційно-видавничому відділі видавництва УжНУ «Говерла»:
88015, м. Ужгород, вул. Заньковецької, 89 А,
тел./факс (03122) 66-20-51, dep-editors@uzhnu.edu.ua

Віддруковано ПП «АУТДОР - ШАРК»
88000, м. Ужгород, пл. Жупанатська, 15/1.
тел.: 3-51-25, e-mail: office@shark.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія 3т № 40 від 29 жовтня 2012 року

М-72

Міжнародний науковий вісник: збірник наукових праць /ред. кол. І.В.Артёмов (голова) та ін. – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. – Вип. 2(9). – 400 с.

У публікаціях чергового випуску збірника наукових праць висвітлюються питання, пов'язані з реформуванням системи вищої освіти України та її інтегруванням до європейського освітнього простору в контексті Закону України «Про вищу освіту».

Статті, що ввійшли до збірника, розглядають як першочергові завдання щодо імплементації нових нормативно-правових документів у галузі вищої освіти, так і практику роботи вітчизняних вищих навчальних закладів щодо інтегрування до європейського та світового науково-освітнього простору, зокрема впровадження інноваційних технологій у діяльність ВНЗ, особливості підготовки навчально-методичних комплексів окремих дисциплін, забезпечення випереджувального характеру освітніх послуг у підготовці фахівців.

The issues related to the reform of higher education in Ukraine and its integration into the European educational space in the context of the Law of Ukraine "On Higher Education" are covered in the collection of scientific works.

The articles included in the collection, touch on the priorities of implementation of new legal documents in the field of higher education as well as the practice of domestic higher educational institutions concerning integration into the European and world scientific and educational space, in particular, introduction of innovative technologies into university activities as well as peculiarities of preparation teaching methods for some disciplines, providing of advanced educational services in training specialists.

ISSN 2218-5348

УДК 001:378